

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽINAMI

2020

VEIKLOS ATASKAITA

Valstybės kontrolieriaus žodis

Poveikis, kokybė ir sklaida – tai kryptys kurias prieš penkerius metus pasirinko mūsų institucija. Kelionė buvo kupina atradimų ir pokyčių. Veiklos kokybės gerinimas ir kryptinga rezultatų sklaida lėmė didžiausią, kada nors turėtą visuomenės pasitikėjimą Valstybės kontrole.

Sulaukėme tarptautinių įvertinimų, kad mūsų audito praktika atitinka aukščiausius audito standartus, tapome Pasaulio aukščiausiasias audito institucijas vienijančios organizacijos (INTOSAI) išorės audito vadovais. Mūsų kokybės vadybos sistema tapo organizacijos kultūros dalimi ir leido sklandžiai įveikti 2020 metų iššūkius. Tinkamiems viešojo sektoriaus pokyčiams po audito užtikrinti skiriame daugiau pastangų, kad auditų rekomendacijos būtų įgyvendinamos laiku. Įgyvendindami įstatymais ir kitais teisės aktais mums pavestas užduotis, kiekvienais metais atsakingai pasirenkame auditų ir vertinimų temas, tose srityse, kur pokyčių reikia labiausiai. Su svarbiausiais penkerių metų darbais ir pokyčiais institucijoje kviečiu susipažinti ataskaitos dalyje „Strategija 2020“.

Ataskaitoje pristatome 2020 metais atliktus auditus, vertinimus ir ankstesnių auditų rekomendacijų sukurtą poveikį viešojo sektoriaus srityse. 2020-ieji svarbūs mums virsmo metai – 5 m. institucijos rezultatų įsivertinimas, teisinės aplinkos ir COVID-19 pandemijos atnešti pokyčiai.

Įvertinę patirtį, ryžtingai imamės profesinių pokyčių – tapti vertę kuriančia organizacija. Kūrybiška ir profesionali komanda išbando ir taiko audito profesijos ir technologijų raidos diktuojamas naujoves, pasirengiant ateities iššūkiams.

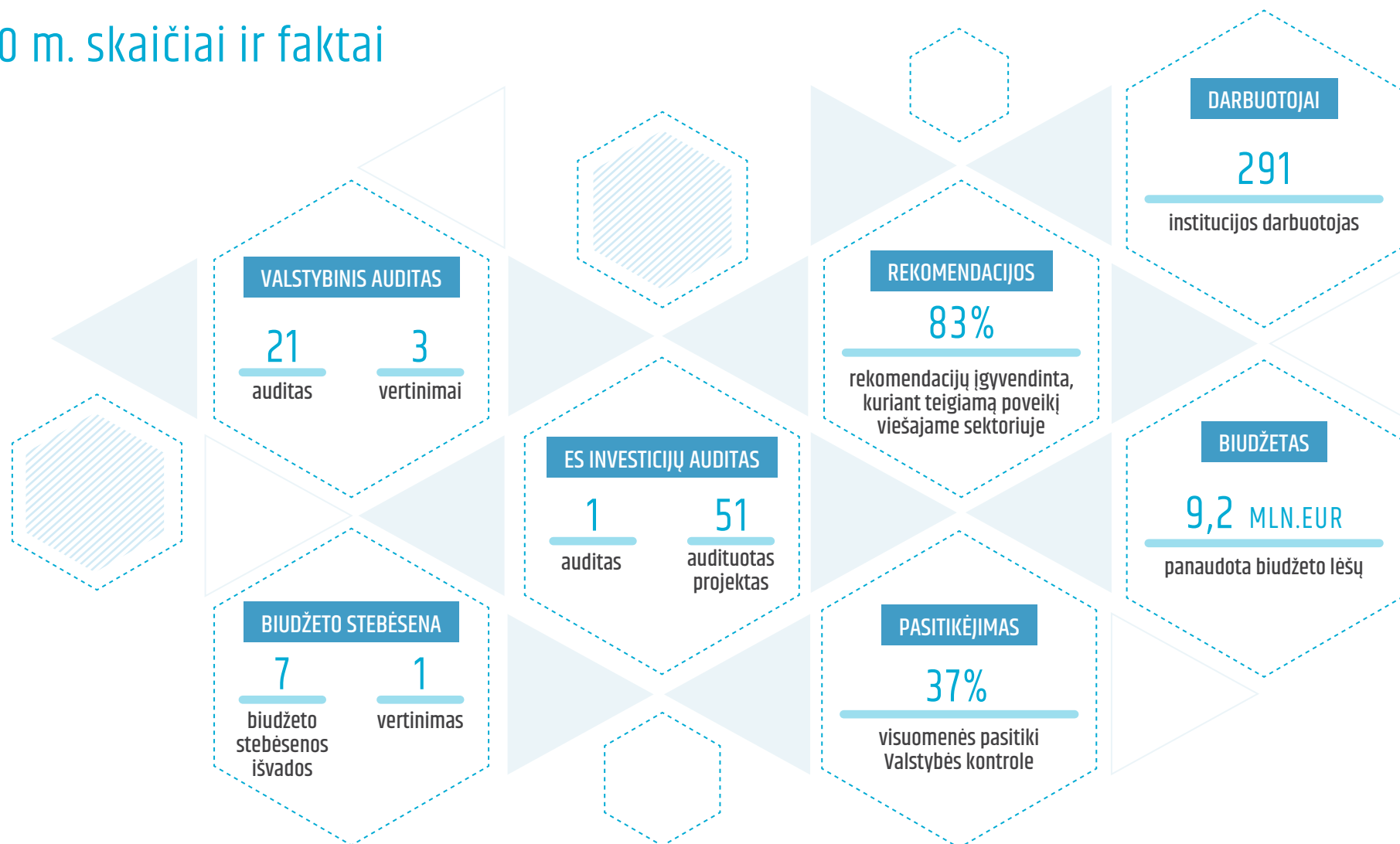
Įžangą norėčiau baigti aptardamas praėitų metų lemtingus mūsų institucijai įvykius. Gruodžio mėnesio pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimas priėmė naujos redakcijos Valstybės kontrolės įstatymą, sudarantį prielaidas pažangiai institucijos veiklai, įtvirtinantį rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos sistemą ir jos parlamentinę kontrolę. Įstatymui įsigaliojus, Valstybės kontrolės auditorių veiklą reguliuos ne Valstybės tarnybos, o Valstybės kontrolės įstatymas. Tai reikšmingas du dešimtmečius brandęs įvykis, kai iš esmės buvo atnaujintas Valstybės kontrolės kaip aukščiausiosios audito institucijos veiklos teisinis reguliavimas.

Šie svarbūs pokyčiai institucijos gyvenime sudaro galimybes mums tapti kompetencijų centru, užtikrinti novatorišką ir tvarų institucijos valdymą, aukštą auditų kokybę, siekiant didžiausios naudos valstybei.

Kviečiu įvertinti Valstybės kontrolės 2020 metais nuveiktus darbus, susipažinti su inicijuotais ir jau pasiektais pokyčiais viešajame sektoriuje įgyvendinus auditorių teiktas rekomendacijas.

Mindaugas Macijauskas

2020 m. skaičiai ir faktai

COVID 19 – iššūkiai ir sprendimai

2020 metais prasidėjusi koronaviruso (COVID-19) ligos sukelta pandemija paveikė mūsų visų gyvenimus, apribojo veiklas, sutrikdė įprastus darbo procesus.

Savo veikloje nuolat ieškujome inovatyvių sprendimų, plėtojome virtualaus biuro, e. audito koncepcijas ir, netikėtai paskelbus karantiną nuosekliai vykdomos strateginės priemonės buvo sėkmingai pritaikytos per pusdienį sklandžiai perėjus prie darbo virtualiame biure.

Šalyje tęsiantis karantinui, Valstybės kontrolės vaidmuo tapo dar aktualesnis, stebint ekstremaliosios situacijos suvaldymą, išlaikant viešųjų finansų valdymo drausmę, užtikrinant skaidrumą ir atskaitomybę. Tęsdami darbus nuotoliniu būdu, į metinį veiklos planą įtraukėme COVID-19 krizės ir ekstremaliosios situacijos valdymo apžvalgą, koreguojame auditų atlikimo

terminus, aktualizavome turinį. Peržiūrėję ankstesnių valstybinių auditų metu teiktas rekomendacijas, atkreipėme Seimo Audito komiteto dėmesį į tas, kurių įgyvendinimas laiku galėjo ir vis dar gali palengvinti atsaką į šalyje kilusią ekstremaliąją situaciją.

Tęsiantis koronaviruso (COVID-19) ligos nulemtai situacijai, auditoriams įprastinį darbą perkėlus į e. erdvę, teko keisti bendravimą ir bendradarbiavimą su audituojamaisiais, atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais jie susiduria. Nuotolinis darbas atskleidė ir daug technologinių galimybių efektyviai tęsti pradėtus darbus ir imtis naujų, paskatino ieškoti profesinių įgūdžių gerinimo galimybių.

Tarptautinė audito bendruomenė susitelkė įveikiant pandemijos mėtus iššūkius. Renginiams persikėlus į virtualią erdvę, atsirado galimybė aktyviau dalytis patirtimi, profesinėmis žiniomis. Institucijos atvėrė priegią prie

audito metodinių dokumentų, nuotoliniuose seminaruose diskutuota apie aukščiausiųjų audito institucijų vaidmenį ir konkrečius darbus pandemijos metu, inicijuoti bendri auditai ir projektai, nagrinėjantys koronaviruso (COVID-19) ligos sukeltos pandemijos situaciją pasaulyje.

Atlikome COVID-19 krizės ir ekstremaliosios situacijos valdymo apžvalgą.

Kartu su Europos aukščiausiųjų audito institucijų vadovais svarstėme audito bendruomenės atsaką į COVID-19 ligos pandemiją galimybes. Prisijungėme prie EUROSAI Valstybinio audito atsaką į COVID-19 pandemiją grupės, siekiančios mažinti pandemijos pasekmes, dalytis audito metodais, rezultatais, išmoktomis pamokomis.

Įvardijome rekomendacijas, kurių įgyvendinimas laiku galėjo palengvinti atsaką į koronaviruso (COVID-19) ligos sukeltą pandemiją.

Sudarėme institucijos koordinacinę grupę, skirtą koronaviruso (COVID-19) ligos sukeltos situacijos šalyje stebėsenai, veiklos rizikų vertinimui.

Dalijomės ekstremaliosios situacijos valdymo patirtimi 10-yje tarptautiniuose INTOSAI nuotoliniuose seminaruose.

VALSTYBINIS AUDITAS

Biudžeto valdysena

Apskaita ir atskaitomybė

Valstybės turto valdymas

Socialinė apsauga ir darbas

Teisingumas

Viešasis valdymas

Transportas ir komunikacijos

Švietimas

Sveikatos apsauga

Aplinkos apsauga

Informacinės visuomenės plėtra

Ilgalaikių viešojo sektoriaus problemų sprendimas tampa aktualesnis kovojant su koronaviruso (COVID-19) ligos sukeltos pandemijos pasekmėmis

Sudarydami metinį veiklos planą, atliekame išsamią Lietuvos viešojo sektoriaus veiklos analizę, vertiname jame kylančias problemas, atsižvelgiame į suinteresuotųjų šalių ir gyventojų įvardytas šio sektoriaus veiklos rizikas ir suformuluotus lūkesčius. Valstybinio audito planavimo sistema padeda reaguoti į metų eigoje kylančias rizikas, būti ten, kur labiausiai reikalingi pokyčiai.

2020 metais dėl pandemijos dramatiškai pasikeitus situacijai šalyje ir pasaulyje, atnaujinome ir savo metinį veiklos planą: papildėme jį koronaviruso (COVID-19) ligos sukeltų rizikų valdymo vertinimu viešojo sektoriaus srityse, peržiūrėjome jau atliekamų auditų ir vertinimų terminus, į planą įtraukėme COVID-19 krizės ir ekstremaliosios situacijos valdymo apžvalgą.

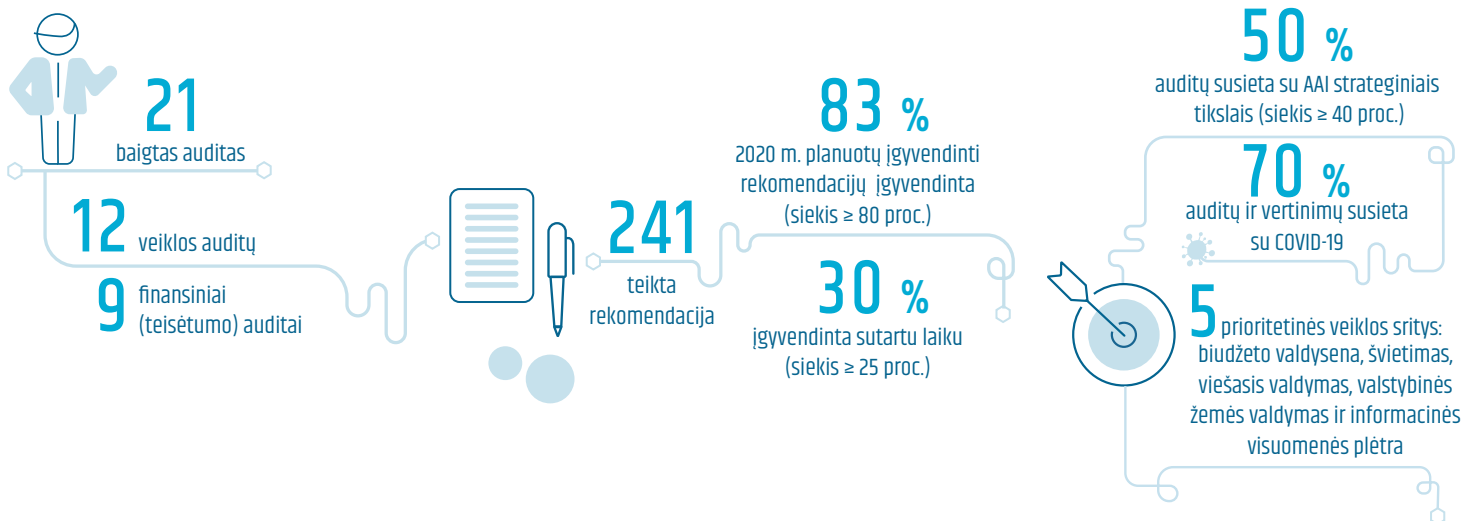
Pristatydami valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos rezultatus, viešojo sektoriaus institucijų dėmesį atkreipėme į tas, kurių įgyvendinimas laiku galėjo padėti lengviau suvaldyti pandemijos keliamas rizikas, imtis aktyvių veiksmų planuojant būsimas investicijas, reikalingas pandemijos pasekmėms suvaldyti.

Rekomendacijų įgyvendinimo būklę, audituotų subjektų veiksmus, terminus ir rezultatus skelbiame mūsų interneto svetainės, atvirų duomenų rubrikoje.

POVEIKIS

Stebėjome pažangą įgyvendinant rekomendacijas strateginio valdymo srityje, priėmus švietimo įstatymo pakeitimus. Įgyvendinant rekomendacijas buvo sukurtos teisinės prielaidos tobulinti viešojo administravimo sistemą, išplėstos savivaldybių teisės teikiant socialines paslaugas..

Biudžeto valdysena

Strateginio planavimo sistemos pertvarka teigiamai paveiktų viešojo sektoriaus sritis

Biudžeto sandaros įstatymas ir atitinkamų metų finansinių rodiklių įstatymai suteikia teisę Vyriausybei valstybės vardu pasiskolintomis lėšomis finansuoti valstybės biudžeto išlaidas, kurios nėra patvirtintos Seimo. Ypatingai tai išryškėjo 2020-aisiais koronaviruso (COVID-19) ligos protrūkio metais, kai nepakeitus 2020 m. biudžete patvirtintų asignavimų sumų, buvo padidintas Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas ir numatytos papildomos valstybės biudžeto išlaidos Ekonomikos skatinimo ir COVID-19 sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planui. Dar 2016 m. teikėme rekomendaciją inicijuoti teisės aktų pakeitimus dėl sprendimų, kokius finansinius rodiklius ir kiek jų privalo patvirtinti Seimas ir kiek suteikti Vyriausybei teisių vykdamas biudžetą.

Kokybiška, į rezultatus orientuota biudžeto valdysena yra racionalaus ir skaidraus valstybės išteklių paskirstymo ir panaudojimo garantas, tačiau išlaidų finansavimo praktika rodo ne tik planavimo trūkumus, bet ir didina riziką pažeisti fiskalinės drausmės reikalavimus.

Pasibaigus pandemijos sukeltam ekonomikos nuosmukiui, rezervus reikės atkurti esant dar sunkesnei situacijai

Vertindami valstybės skolą, matome skolos absoliučiais dydžiais nemažėjimą. Per 2019 m. ji paaugo beveik milijardu. Per pastaruosius penkerius metus valdžios sektoriaus skolos dydis nominalia verte išliko panašus, mažėjo tik jos santykinis dydis – skolos ir BVP santykis, nes augo BVP.

Prognozuota, kad dėl koronaviruso (COVID-19) ligos pandemijos įgyvendinant ekonomikos skatinimo plano priemones, 2020 m. skolos ir BVP santykis viršys 50 proc. BVP ribą. Pasibaigus pandemijos sukeltam ekonomikos nuosmukiui, rezervus reikės atkurti stengiantis valstybės skolą sugrąžinti į prieš krizę buvusį lygį.

Finansų ministerija, reaguodama į pakartotinai teiktus siūlymus dėl fiskalinės erdvės Lietuvai nustatymo, pradėjo analizuoti ir vertinti, kokio valdžios sektoriaus skolos lygio būtų tikslinga ilguoju laikotarpiu neviršyti, kad, atsižvelgiant į demografinius pokyčius ir kitus veiksnius, būtų išlaikytas valdžios sektoriaus finansų tvarumas ilguoju laikotarpiu.

2020 m. auditas „2019 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimas“.

2020 m. auditas „2019 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo vertinimas“.

POVEIKIS

SUDARYTOS TEISINĖS PRIELAIDOS VYRIAUSYBĖS VEIKLOS TIKSLUS SUSIETI SU ATITINKAMŲ METŲ FINANSINIAIS RODIKLIAIS

Priimtas naujos redakcijos Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas

Patvirtintas naujas strateginio valdymo sistemos modelis

Papildytas Biudžeto sandaros įstatymas

2016 m. auditas „Programinio biudžeto sistema: strateginių veiklos planų sudarymas ir įgyvendinimo stebėseną“.

2016 m. auditas „Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumas ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimas“.

2018 m. auditas „2017 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimas“.

Atskaitomybė

Sumažinę nustatomų iškraipymų mastą finansinėse ataskaitose, turėtume patikimais duomenimis pagrįstą nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį

Įvertinome 2019 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio, valstybės ir šešių išteklių fondų finansinių ir biudžetų vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis. Nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje konsoliduoti 3645 subjektų finansiniai duomenys, nurodytas 56,3 mlrd. Eur vertės turtas, 24,2 mlrd. Eur viešojo sektoriaus įsipareigojimų. Deja, nuo pat šio rinkinio sudarymo, t. y. pastaruosius aštuonerius metus, reikšmingos dalies šių duomenų teisingumo negalime patvirtinti, nes subjektų apskaitoje yra reikšmingų, besikartojančių iškraipymų:

- reikšmingos dalies mokesčių pajamų (98 proc.) negalima patvirtinti dėl mokesčių apskaitos trūkumų;

- Kultūros ministerijos valdymo srities įstaigos 40 proc. savo valdomų kilnojamųjų kultūros vertybių (muziejinių) įvertino ne tikraja, o simboline vieno euro verte;
- savivaldybėse netinkamai apskaitomas biologinis turtas ir kultūros vertybės, ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai, susiję su viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės sutartimis, vietinės reikšmės keliai ir gatvės: jie vis dar neinventorizuoti, teisiškai neįregistruoti, apskaityti simboline verte. Dėl šių priežasčių ilgalaikio turto likutis yra mažesnis ir nerodo teisingos vertės.

2020 m. finansiniai (teisėtumo) auditai.

Sąlyginės nuomonės

- dėl 2019 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio
- dėl 2019 m. valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio
- dėl 2019 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių

43 (iš 56)

audituotoms įstaigoms teikti pastebėjimai ir (ar) mažesnės svarbos rekomendacijos dėl apskaitos trūkumų šalinimo ir vidaus kontrolės stiprinimo

POVEIKIS

GALIMYBĖ TURĖTI IŠSAMŲ ATASKAITŲ RINKINĮ

Priimti teisės aktai, leisiantys turėti išsamų 2023 metų ataskaitų rinkinį

2018 m. auditas: „2017 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimas“.

Valstybės turto valdymas

Valstybės nekilnojamasis turtas savivaldybėms turi būti perduodamas tik įvertinus jo reikalingumą valstybės funkcijoms vykdyti

Daugiau kaip pusės (53 proc.) patikėjimo teise valdomo valstybės nekilnojamojo turto savivaldybės nenaudoja arba jis naudotas ne toms funkcijoms, kurioms buvo skirtas, atlikti. Apie patikėjimo teise valdomą valstybės nekilnojamąjį turtą tikslios informacijos neturi trečdalis jį valdančių savivaldybių.

Raginame Vyriausybę nustatyti valstybės nekilnojamojo turto, planuojamo perduoti savivaldybėms valstybinėms funkcijoms vykdyti, reikalingumo įvertinimą, taip pat perduoto turto naudojimo stebėsenos ir kontrolės procedūras ir pareigą savivaldybėms teikti ataskaitas valstybės įgaliotai institucijai apie šio turto faktinį naudojimą ir jo būklę.

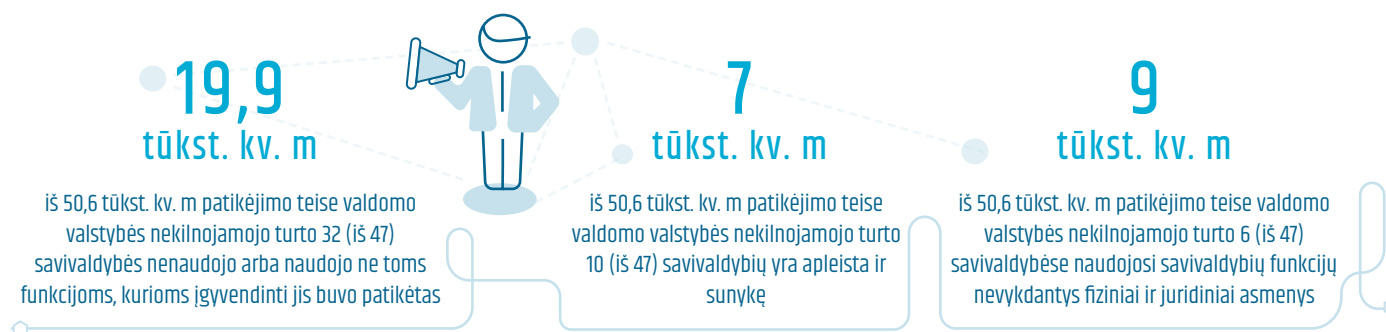
2020 m. auditas „Valstybės nekilnojamojo turto, perduoto savivaldybėms patikėjimo teise, valdymas“.

Efektyviau valdomas savivaldybių nekilnojamasis turtas užtikrintų didesnę naudą visuomenei

Kartu su savivaldybių kontrolės ir audito tarnybomis vykdėme bendrą savivaldybių valdomo nekilnojamojo turto auditą.

Rezultatai rodo, kad Lietuvos savivaldybių nekilnojamojo turto valdymas nėra efektyvus, kryptingas ir kompleksiškas, todėl neužtikrinama galima didžiausia nauda visuomenei. Nustatėme atvejų, kai apie savo valdomą nekilnojamąjį turtą savivaldybės neturėjo tikslios informacijos, nebuvo nusprendusios, ką daryti su nenaudojamu turtu, o turtui eksploatuoti naudojamos valstybinės žemės sklypai buvo nesuformuoti. Šio audito rezultatai ne tik supažindino su bendra nekilnojamojo turto valdymo praktika savivaldybėse, bet ir atskleidė gerąją šio turto valdymo patirtį bei įgalino priimti pagrįstus nekilnojamojo turto valdymo sprendimus.

2020 m. vertinimas „Savivaldybių nekilnojamojo turto valdymas“.

POVEIKIS

SUDARYTOS TEISINĖS PRIELAIDOS GERIAU VALDYTI VALSTYBĖS TURTA

Patvirtintas Valstybės turto perdavimo patikėjimo teise ir savivaldybių nuosavybės tvarkos aprašas

2018 m. auditas „Valstybės nekilnojamojo turto valdymas“.

Pakeitus Mokslo ir studijų įstatymą, nustatyti investavimo kriterijai

2017 m. auditas „Ar valstybinių universitetų turtas valdomas ir naudojamas kryptingai – mokslinei veiklai ir studijoms“.

Sveikatos apsauga

Asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainai apskaičiuoti būtina turėti teisingus duomenis

Duomenys sveikatos priežiūros paslaugų kainai apskaičiuoti ne visais atvejais yra teisingi ir palyginami. Tai turi įtakos sąnaudų dydžiui, kuris taikomas apskaičiuojant asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainą. Mokamų medicininių paslaugų sąrašai dėl naujų paslaugų įtraukimo nekeisti daugiau kaip 10 metų, tad sveikatos priežiūros įstaigos susiduria su dilema: ar teikti ministerijos nepatvirtintas, bet dažnai itin reikalingas medicininės mokamas paslaugas, ar nepažeisti teisės aktų ir teikti tik patvirtintas paslaugas.

Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendavome sukurti sistemą, užtikrinančią tokių duomenų pateikimą, kad gydymo įstaigų teikiami duomenys sveikatos priežiūros paslaugų kainai apskaičiuoti būtų teisingi ir palyginami.

2020 m. auditas „Privalomojo sveikatos draudimo fondo 2019 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“.

Koronaviruso (COVID-19) ligos sukeltos situacijos valdymui būtinos kompleksinės priemonės ir laiku priimti sprendimai

Koronaviruso (COVID-19) ligos sukelta pandemija ir jos valdymas 2020 m. pareikalavo 0,5 mlrd. daugiau nei planuota valstybės, Valstybinio socialinio draudimo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondų biudžetų išlaidų, į biudžetus nesurinkta beveik 0,9 mlrd. Eur planuotų pajamų. Pandemijos pasekmių mažinimui, valstybės piniginių srautų subalansavimui ir biudžeto išlaidų finansavimui Vyriausybė pasiskolino per 7 mlrd. Eur. Trumpuoju laikotarpiu pandemijos suvaldymui ir pasirengimui naujoms jos bangoms Vyriausybė patvirtino COVID-19 valdymo strategiją, tačiau 2020 m. vėluota įgyvendinti 28 proc. joje numatytų veiksmų. Vyriausybės atsakomųjų veiksmų mastas ir jų vykdymas laiku turi lemiamą įtaką mažinant neigiamas pandemijos pasekmes tiek ekonomikos tvarumui, tiek visuomenės poreikių tenkinimui.

2020 m. vertinimo ataskaita „COVID-19 krizės ir ekstremaliosios situacijos valdymas“.

€ **15 iš 20**

vertintų gydymo įstaigų teikė ne tik ministerijos patvirtintas, bet ir kitas mokamas medicininės paslaugas

70 %

vertintose gydymo įstaigose sąnaudos paslaugų kainai apskaičiuotos neteisingai, visose tikrintose įstaigose šios sąnaudos yra nepalyginamos

iki 75 %

naudojamo ilgalaikio turto vertintose gydymo įstaigose yra visiškai nudėvėta

POVEIKIS

SOCIALIAI JAUTRIOMS GRUPĖMS DAUGIAU SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ

Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimais užtikrinta, kad socialinė parama būtų finansuojama ne tik privalomojo sveikatos draudimo įmokos lėšomis

2017 m. auditas „Privalomojo sveikatos draudimo fondo 2016 metų ataskaitų rinkinio teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas“.

MAŽINAMOS GYDYMO PASLAUGŲ ADMINISTRAVIMO SĄNAUDOS

Gydymo įstaigos dėl stacionariųjų paslaugų teikimo nuo 2021 metų sudaro vieną sutartį su teritorinėmis ligonių kasomis

2018 m. auditas „Privalomojo sveikatos draudimo fondo 2017 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“.

GERINAMAS GYDYTOJŲ IR SLAUGYTOJŲ POREIKIO PLANAVIMAS IR PASLAUGŲ KOKYBĖ

Patobulintas asmens sveikatos priežiūros specialistų planavimo modelis ir paslaugų kokybės vertinimas

2018 m. auditas „Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir orientacija į pacientą“.

2018 m. auditas „Asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybė: saugumas ir veiksmingumas“.

IMTASI PRIEMONIŲ DĖL PAGALBOS SAVIŽUDYBĖS RIZIKĄ PATIRIANTIEMS ASMENIS TEIKIMO LAIKU

Nacionaliniame savižudijų prevencijos veiksmų plane 2020–2024 m. numatytos konkrečios priemonės ir veiksmai

2017 m. auditas „Savižudijų prevencija ir pagalba asmenims, susijusiems su savižudybės rizika“.

Švietimas

Trūksta sisteminių priemonių ugdymo kokybei gerinti, mokinių pasiekimų atotrūkiui mažinti ir mokytojo profesijos patrauklumui didinti

Pokyčiai švietime vyksta, tačiau dar neužtikrinama pakankama ugdymo kokybės pažanga. Mokinių ir ugdymo įstaigų skaičius mažėja, švietimui skiriamas finansavimas auga aplenkdamas infliaciją, tačiau palankioje ir nepalankioje socialinėje, ekonominėje, kultūrinėje aplinkoje augančių ir mažas bei dideles mokyklas lankančių mokinių pasiekimų atotrūkis reikšmingai nemažėja, vis dar per mažas mokyklų aprūpinimo šiuolaikinėmis ugdymo priemonėmis mastas.

Esamas teisinis reguliavimas tiek nacionaliniu, tiek mokyklų lygiu dar neužtikrina skaidraus ir teisingo atlygio visiems mokytojams – nacionaliniuose teisės aktuose nenustatyti mokytojų darbo krūvio sandaros formavimo principai dirbant mažesniu ar didesniu nei visas darbo krūvis.

Rekomendavome inicijuoti pokyčius, kurie šalies mastu gerintų ugdymo kokybę ir mokinių pasiekimus, ilgainiui mažintų socialinę atskirtį, užtikrintų skaidrų ir teisingą atlygį mokytojams.

2020 m. auditas „Ar pokyčiai švietime lemia geresnius mokinių pasiekimus“.

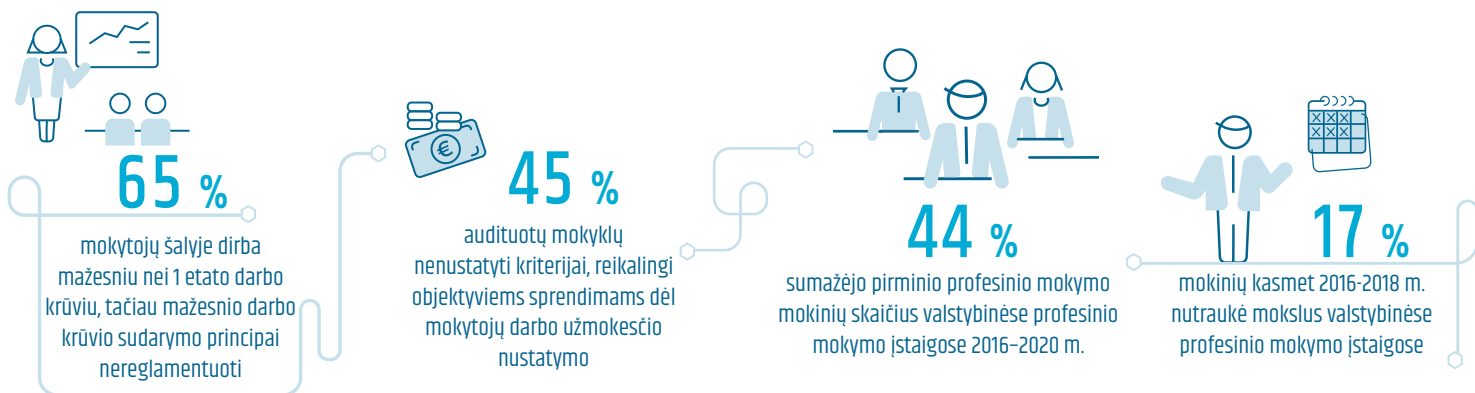
Geresnį profesinį mokymą užtikrintų efektyvesnis modernios įrangos panaudojimas, mokymo kokybės didinimas užtikrinant, kad mažėtų mokslų nebaigusiujų skaičius

Trūksta efektyvumo organizuojant profesinį mokymą šalyje. Su modernia įranga mokosi tik trečdalis mokinių, mažėjant mokinių skaičiui, neskubama atsakyti nenaudojamų profesinių mokyklų patalpų, o mokymo kokybė užtikrinama nepakankamai.

Veiksminga priemonė, padedanti sklandžiai pereiti iš mokymosi įstaigos į darbo rinką, yra pameistrystė, tačiau 2020 m. siekis (20 proc. besimokančių šia forma) buvo nepasiektas. 2018–2019 m. jų buvo tik apie 2 proc.

Rekomendavome priimti sprendimus dėl skiriamų valstybės finansuojamų vietų profesinio mokymo įstaigoms, numatyti priemones, kad kuo daugiau mokinių baigtų mokslus ir įgytų kvalifikaciją, mažėtų nenaudojamas plotas, o sektorinių praktinio mokymo centrų įranga būtų panaudojama intensyviau.

2020 m. auditas „Ar profesinis mokymas organizuojamas efektyviai“.

POVEIKIS

SUDARYTOS TEISINĖS PRIELAIDOS STIPRINTI ĮTRAUKTĮ ŠVIETIME

Švietimo įstatyme atsisakyta diskriminuojančių nuostatų dėl specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių

2017 m. auditas „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai“.

STIPRINAMAS PASITIKĖJIMAS IKIMOKYKLINIO UGDYMO SPECIALISTAIS

Didėja atlygis ikimokyklinio ugdymo auklėtojams

2018 m. auditas „Ar išnaudojame ikimokyklinio ugdymo galimybes sėkmingesnei vaikų ateičiai užtikrinti“.

Informacinės visuomenės plėtra

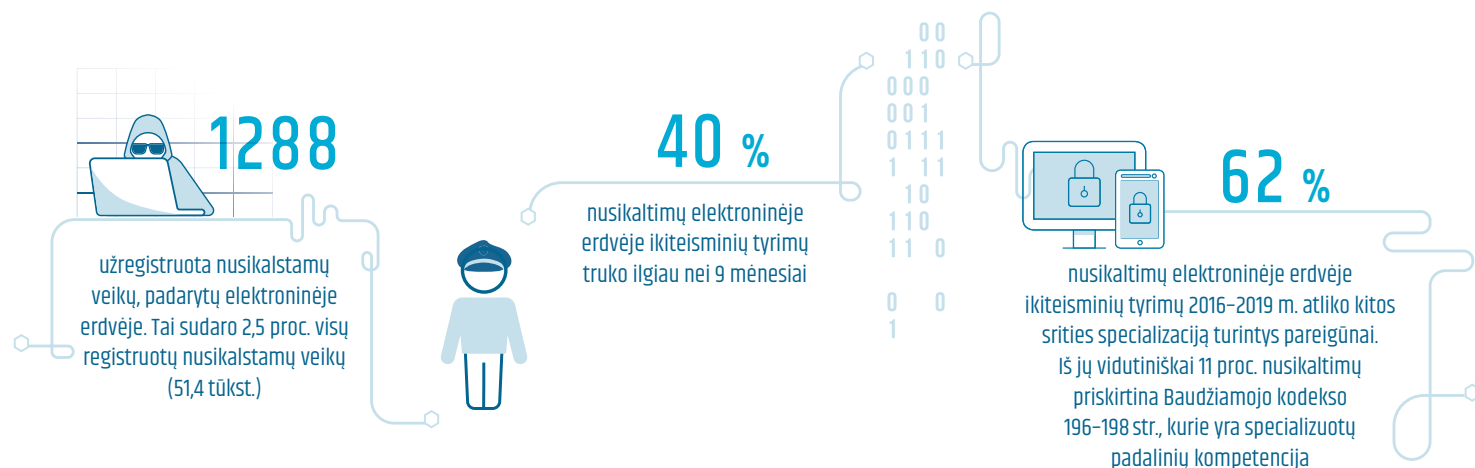
Privalome daugiau dėmesio skirti kovai su nusikaltimais elektroninėje erdvėje

2020 metais pandemija paskatino dar aktyvesnį visuomenės skaitmenizavimąsi: naudojimąsi elektroninėmis paslaugomis, darbą nuotoliniu būdu, internetinę prekybą, finansines operacijas, taigi ir nusikalstamos veikos elektroninėje erdvėje pavojų.

Nusikaltimų elektroninėje erdvėje grėsmių mastas yra didelis ir auga – kibernetinių incidentų per pastaruosius metus padidėjo beveik du kartus, daugėja gyventojų, kurie nukentėjo nuo elektroninių nusikaltimų, duomenų vagysčių, tačiau nusikaltimų elektroninėje erdvėje specializuotų tyrimų padalinių veiklos rezultatyvumas nepakankamas.

Būtinai sprendimai, padėsiantys užtikrinti rezultatyvesnį nusikalstamos veikos elektroninėje erdvėje užkardymą, mažinant galimybes gyventojams tapti šių nusikaltimų aukomis, numatyti priemones, kurios sudarytų sąlygas šalinti neteisėtą ir žalingą turinį internete. Rekomenduojame užtikrinti tarpinstitucinę prevencinės veiklos nusikaltimų elektroninėje erdvėje planavimą, koordinavimą ir poveikio matavimą šalies mastu.

2020 m. auditas „Ar veiksmingai kovojama su elektroniniais nusikaltimais“.

POVEIKIS

SUDARYTOS SĄLYGOS EFEKTYVESNIAI VALSTYBĖS IR JOS VALDOMŲ ĮMONIŲ EL. RYŠIŲ TINKLŲ NAUDOJIMUI

Papildyti reikalavimai dėl valstybės el. ryšių tinklų infrastruktūros bendrojo naudojimo

2017 m. auditas „Valstybės elektroninių ryšių infrastruktūros plėtra“.

Socialinė apsauga ir darbas

Individuali kompleksinė pagalba ir pritaikyta aplinka asmenims su negalia padidintų jų savarankiškumą ir integraciją į darbo rinką

Lietuvoje neužtikrinamos tinkamos galimybės žmonėms su negalia gauti paslaugas pagal jų poreikius, dirbančių atviroje darbo rinkoje nedaugėja, trūksta specialiesiems poreikiams pritaikytų viešųjų pastatų, transporto, interneto svetainių ir mobiliųjų programų.

Tinkamų sąlygų sudarymas ir pagalbos teikimas tapo itin aktualus COVID-19 ligos sukeltos krizės laikotarpiu.

Rekomenduojame sukurti integraciją asmens poreikių vertinimo ir juos atliepančią pagalbos teikimo sistemą, įdiegti paveikiausias priemones dėl asmenų su negalia įsitraukimo į atvirą darbo rinką ir aktyvesnį darbdavių dalyvavimą juos įdarbinant, gerinti informacijos prieinamumą.

2020 m. auditas „Asmenų su negalia socialinė integracija“.

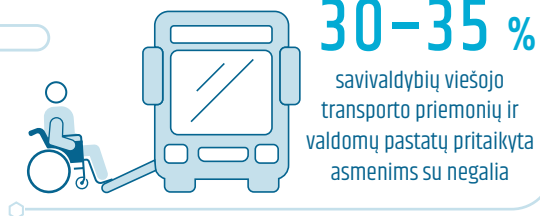
Turint apibrėžtą socialinės apsaugos sistemą, būtų aišku, kokios išmokos turi būti mokamos iš Socialinio draudimo fondo lėšų, o kokios iš kitų šaltinių

Pasigendame veiksmų, užtikrinančių bendrą valstybės ir socialinio draudimo biudžetų lėšomis finansuojamą socialinės apsaugos sistemą. Neapibrėžti bendri valstybinio socialinio draudimo principai, todėl iš dalies Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų yra mokamos socialinės paramos požymius turinčios išmokos. Sudarant Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą, vis dar nėra suplanuojami tokie įmokų dydžiai, kurie užtikrintų pakankamą finansavimą visų rūšių socialiniam draudimui vykdyti, o sprendimams priimti reikalingi atskirų draudimo rūšių sukaupiti rezultatai nėra apskaičiuojami.

2020 m. auditas „Valstybinio socialinio draudimo fondo 2019 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“.

darbingo amžiaus asmenų su negalia dirbo ir per 5 metus dirbančių dalis nepadidėjo (2019 m.)

valstybės ir savivaldybių interneto svetainių prieinamos asmenims su negalia (pagal Direktyvą 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo 2020 m. siekis – 100 proc.)

POVEIKIS

GERĖJA SĄLYGOS GAUTI PARAMĄ NEPASITURINTIEMS GYVENTOJAMS

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme praplėsti paramos principai ir pašalpų skyrimas įsidarbinus

2019 m. auditas „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“.

EFEKTYVESNĖ NELEGALAUS DARBO KONTROLĖ

Patobulinta nelegalaus darbo patikrinimų atrankos sistema ir pradėtas vertinti kontrolės poveikis

2019 m. auditas „Kaip Valstybinė darbo inspekcija užtikrina saugų ir legalų dalyvavimą darbo rinkoje“.

OPTIMIZUOJAMA VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO VALDYBOS STRUKTŪRA

2020 m. reorganizuoti du teritoriniai skyriai

2018 m. auditas „Valstybinio socialinio draudimo fondo 2017 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas“.

Aplinkos apsauga

Nedidinant tempo, daugiabučių modernizacija būtų baigta po 100 metų

Daugiabučių namų atnaujinimo modernizavimo programos įgyvendinimas neužtikrina, kad būtų modernizuojami visi daugiausiai šiluminės energijos naudojantys daugiabučiai namai. Dėl investicijų planų parengimo trūkumų 78 proc. paraiškų gražinama tikslinti, jų neištaisius, vidutiniškai apie trečdalis kasmet yra atmetama.

Rekomendavome numatyti priemones ir sudaryti sąlygas daugiabučių namų modernizavimo proceso tęstinumui, spartesniam šiluminės energijos taupymui bei didesniam butų ir kitų patalpų savininkų įsitraukimui. Svarbu pasinaudoti daugiabučių namų modernizavimo proceso stebėsenos duomenimis, kurie leistų priimti pagrįstus sprendimus dėl šio proceso tobulinimo.

2020 m. auditas „Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas)“.

Aplinkos apsaugos sistema turėtų labiau padėti mažinti taršos poveikį aplinkai

Esamas poveikio aplinkai vertinimo ir leidimų išdavimo procesas bei valstybinė aplinkos apsaugos kontrolė vis dar nepadaeda išvengti neigiamų pasekmių aplinkai. Ilgą laiką nesutvarkoma dalis užterštų teritorijų, o dalis jų netvarkoma dešimtmečiais.

Siekiant aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės efektyvumo, siūlėme parengti ir įgyvendinti priemones, kurios užtikrintų veiksmingą aplinkos apsaugos valstybinės

kontrolės efektyvumo vertinimo stebėseną, kad pavojingomis cheminėmis medžiagomis užterštos teritorijos būtų sutvarkytos, o nustačius didesnę, nei leistina, taršą, ji būtų nutraukta.

2020 m. auditas „Aplinkos apsaugos ir taršos prevencijos veiklos efektyvumas ir rezultatyvumas“.

Racionaliai naudojant lėšas ir skiriant dėmesį vandens kokybei, daugiau gyventojų galėtų naudotis centralizuotai tiekiamo geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugomis

Lietuvoje nepakankamai išplėtotą centralizuotai teikiamą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų infrastruktūra, o tankiai apgyvendintose teritorijose (aglomeracijose) ne visos susidariusios nuotekos surenkamos centralizuotai, ne visi tiekėjai, tiekiantys geriamąjį vandenį, turi licenciją, prie tinklų jungiasi mažiau gyventojų, nei planuota, neužtikrinama geriamojo vandens reikiama kokybė ir tinkamas nuotekų tvarkymas.

Rekomendavome parengti priemones, skatinančias nuotekų valymo įrenginių įrengimą ar jų modernizavimą savivaldybėse, kad į gamtinę aplinką būtų išleidžiamos tik iki nustatytų reikalavimų išvalytos nuotekos. Siekiant išvengti neigiamų pasekmių žmonių sveikatai, svarbu užtikrinti nepertraukiamą paslaugų teikimą bei tiekiamo geriamojo vandens kokybę.

2020 m. auditas „Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas“.

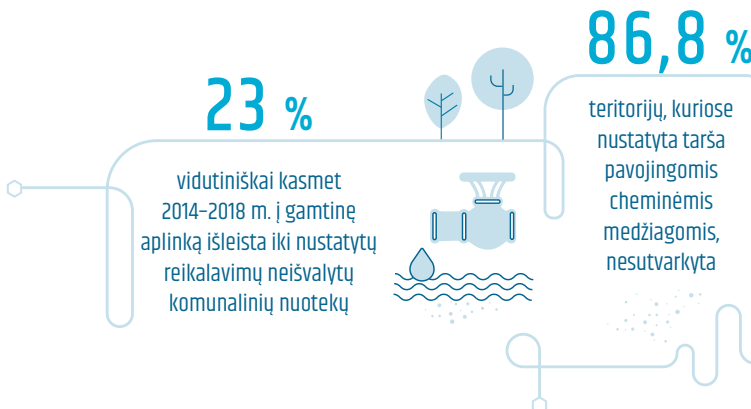
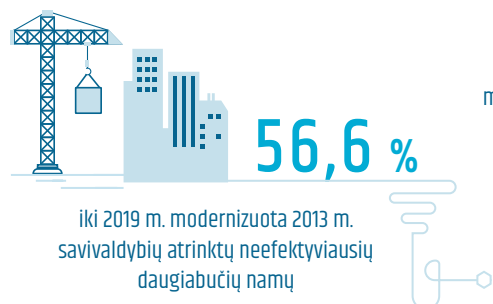
POVEIKIS

TOBULINAMAS DAUGIABUČIŲ NAMŲ MODERNIZAVIMO PROCESAS

Pakeistas Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašas padės priimti pagrįstus sprendimus dėl šio proceso tobulinimo

2020 m. auditas „Daugiabučių namų atnaujinimas (modernizavimas)“.

Teisingumas

Pagerinus sąlygas teismų sistemoje, būtų galima užtikrinti bylų nagrinėjimą maksimaliai kokybiškai ir per kuo trumpesnį laiką

Nepaisant to, kad per trejus metus teismuose 14 proc. mažėjo nagrinėjamų bylų skaičius ir teisėjų vidutiniai darbo krūviai, civilinių bylų nagrinėjimo vidutinė trukmė apylinkių teismuose pailgėjo 4,4 proc. Per 12 metų nesutarta, kokios funkcijos turėtų būti priskirtinos tik teismui, kaip išimtinai teisingumą vykdančiai institucijai. Kasmet didėja neužimtų teisėjų pareigybių skaičius, todėl didėja kitų teisėjų darbo krūviai, taigi ir bylų nagrinėjimo trukmė.

Apylinkių teismuose 30 proc. dirbančių teisėjų nesispecializuoja nagrinėdami bylas. Dėl šios priežasties teismuose, kuriuose specializacija nenumatyta, apie 16 proc. daugiau civilinių bylų buvo panaikintos ar grąžintos nagrinėti į pirmąją instanciją, nei teismuose, kuriuose specializacija numatyta.

Valstybė turėtų užtikrinti teisinių ir organizacinių prielaidų sukūrimą teisingumui vykdyti. Rekomenduojame numatyti teismų sistemos ilgalaikės tobulinimo prioritetines kryptis ir tikslus, atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų ir sudaryti tinkamas sąlygas teisėjų specializacijai.

2020 m. auditas „Teismų sistema“.

Pagrįsta antstolių ir notarų paslaugų kaina ir veiklos priežiūra, Lietuvos gyventojams leistų vienodai pasiekti antstolių ir notarų teikiamas paslaugas

Priemonių efektyviai vykdyti antstoliams ir notarams perduotas valstybės funkcijas nepakanka. Jų paslaugų kaina nepagrįsta, negalima nustatyti ekonomiškai pagrįstų antstolių veiklos vykdymo išlaidų dydžių ir notarų atlyginimo įkainių.

Rekomenduojame iš esmės pertvarkyti antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo mechanizmą, numatyti priemones jų paslaugų prieinamumui gerinti, tobulinti veiklos priežiūrą ir kontrolę.

2020 m. auditas „Ar užtikrinama, kad antstoliams ir notarams pavestos valstybės funkcijos būtų vykdomos efektyviai“.

POVEIKIS

DIDĖJA VARTOTOJŲ ASOCIACIJŲ VAIDMUO GINANT VARTOTOJŲ TEISES

Priimtas Vartotojų teisių apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymas

2019 m. auditas „Ar užtikrinama vartotojų teisių apsauga“.

SUDARYTOS TEISINĖS PRIELAIDOS MAŽINTI EILES TEISMO EKSPERTIZĖMS ATLIKTI

Nauju teisiniu reglamentavimu sudarytos sąlygos leidžia teikti užsakovų poreikius atitinkančias ekspertines paslaugas vienodomis konkurencinėmis sąlygomis

2016 m. auditas „Teismo ekspertizė organizavimas“.

MAŽĖJA VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ POREIKIS, ŽALAI NUKENTĖJUSIEMS NUO NUSIKALTIMŲ ASMENIMS ATLYGINTI

Atlikti Baudžiamojo kodekso pakeitimai įtvirtino galimybę kartu su bausme skirti įmoką į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą

2016 m. auditas „Valstybės biudžeto lėšų apsauga įstatymų nustatytais atvejais atlyginus kitų asmenų padarytą žalą“.

Viešasis valdymas

Efektyviai ūkio subjektų priežiūrai reikia esamos situacijos vertinimo, aiškaus siekiamo rezultato ir matavimo rodiklių

Įvertinę, kaip įgyvendinamos 2018 m. teiktos rekomendacijos konsoliduojant ūkio subjektų priežiūros institucijas, nustatėme, kad nebuvo vertinta priežiūros našta ūkio subjektams, neaišku, ar šių institucijų vykdomos priežiūros funkcijos išlieka aktualios ir ar tikslinga, kad jas toliau vykdytų valstybės institucijos. Vis dar nevertinama, kurias funkcijas naudingiau perduoti privačiam sektoriui, kitoms organizacijoms ar savivaldybėms, o kurias būtų galima palikti savireguliacijai.

Tęsiant pertvarką, svarbu, kad sprendimai būtų grįsti kaštų ir naudos analize, periodiškai vertinami ir prižiūrimi ūkio subjektų priežiūros institucijų ir (ar) jų funkcijų konsolidavimo rezultatai, tikslų pasiekimas.

2020 m. auditas „Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų konsolidavimas“.

POVEIKIS

VIENODINAMI REIKALAVIMAI VIEŠAJI ADMINISTRAVIMĄ ATLIEKANTIEMS ASMENIMS

Priimti Viešojo administravimo įstatymo ir poįstatyminių teisės aktų pakeitimai

2017 m. auditas „Žmogiškųjų išteklių valdymas viešojo administravimo institucijose“.

ATSKIRTOS VIEŠOSIOS IR ADMINISTRACINĖS PASLAUGOS

Viešojo administravimo pakeitimo įstatyme patikslinta viešosios paslaugos sąvoka

2017 m. auditas „Ar pasirengta priimti sprendimus dėl administracinių ir viešųjų paslaugų teikimo pertvarkos“.

Transportas ir komunikacijos

Kelių infrastruktūros plėtra turėtų būti orientuota į ilgalaikius tikslus, lėšas paskirstant pagal aiškius, pamatuojamus kriterijus

2019 m. net 60 proc. valstybinės reikšmės asfaltuotų kelių buvo blogos arba labai blogos būklės. Šių pagrindinių Lietuvos kelių intensyvumas siekė apie 12 tūkst. automobilių per parą. Žvyrkeliams, kuriais per parą vidutiniškai pravažiuoja apie 500 automobilių, asfaltuoti panaudota net 39 proc. visų keliams remontuoti numatytų lėšų. Nustatyta atvejų, kai darbai buvo atlikti ir tuose valstybinės reikšmės kelių ruožuose, kurių būklė buvo gera, ar kur būklė net nebuvo vertinta.

Būtina numatyti kryptis ir priemones esamai valstybinės reikšmės kelių infrastruktūros būklei gerinti. Investicijas į kelių infrastruktūrą reikia nukreipti ten, kur jų labiausiai reikia, užtikrinant darbų atlikimo nuoseklumą ir stiprinant kelių kokybės kontrolę.

2020 m. auditas „Kelių infrastruktūros valdymas“.

POVEIKIS

PASIEKTAS PROJEKTO „RAIL BALTICA“ VALDYMO, PLANAVIMO, ATASKAITŲ RENGIMO IR RIZIKŲ VALDYMO SISTEMOS PRINCIPŲ SUVIENODINIMAS

Įdiegta integruota „Rail Baltica“ projekto įgyvendinimo rizikos valdymo sistema

2019 m. auditas „Rail Baltica“ projekto įgyvendinimas“.

APSKAITOMA ŽEMĖ PO VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIAIS

Patikslintas valstybinės reikšmės kelių vertės, jos kitimo skaičiavimo ir šių kelių užimamos žemės vertės apskaitos tvarkos aprašas

2020 m. auditas „2019 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo vertinimas“.

ES INVESTICIJŲ AUDITAS

2020 M. PRADŽIOJE EUROPOS AUDITO RŪMAI PATEIKĖ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ AUDITO IŠVADĄ, KURIOJE NEPATEIKTA PASTEBĖJIMŲ IR REKOMENDACIJŲ VALSTYBĖS KONTROLEI, VYKLANČIAI ES INVESTICIJŲ AUDITO INSTITUCIJOS FUNKCIJAS, TAIGI TAIP PATVIRTINTA, KAD TINKAMAI IR KOKYBIŠKAI ATLIEKAME FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PROJEKTŲ VERTINIMUS.

ES fondų investicijų valdymo ir kontrolės sistemai reikalingi tik tam tikri patobulinimai

Užbaigėme penktojo ataskaitinio laikotarpio (2018-07-01–2019-06-30) audito procedūras ir Europos Komisijai (EK) pateikėme valstybinio audito ataskaitą ir audito išvadą. 51 audituotame projekte nustatėme 8,2 mln. Eur netinkamų finansuoti išlaidų.

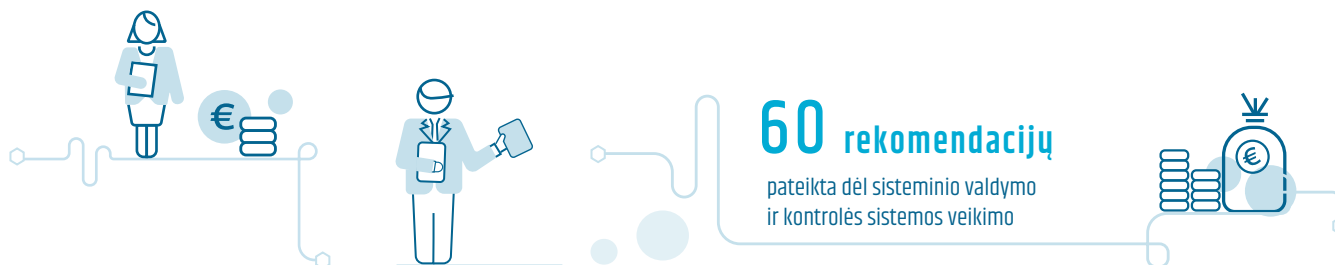
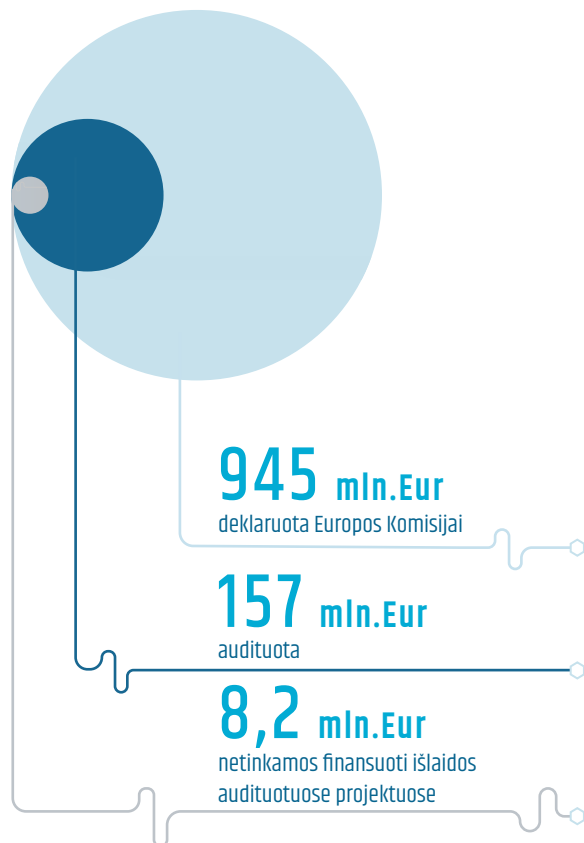
2020 m. auditas „Dėl 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtos valdymo ir kontrolės sistemos veikimo, sąskaitose pateiktos informacijos ir 2018 m. liepos 1 d.–2019 m. birželio 30 d. laikotarpiu deklaruotų išlaidų, kurias Europos Komisijos prašoma atlyginti (Kontrolės ataskaita pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 127 straipsnį)“.

Atlikdami institucijų vidaus kontrolės vertinimą ir išlaidų, deklaruotų EK, tinkamumo tikrinimą, nustatėme sisteminio pobūdžio neatitikimų, tarp jų: tarpinių institucijų pavestų funkcijų priežiūros neužtikrinimas, supaprastintų įkainių nustatymo nepagrįstumas, neperkančiųjų organizacijų vykdomų pirkimų paskelbimo tvarkos nesilaikymas ir kt. Nustatėme sisteminių valdymo ir kontrolės sistemos veikimo trūkumų, tačiau, įvertinus audituotų

subjektų atliktus rizikos mažinimo ir trūkumų šalinimo veiksmus (pateikėme 60 rekomendacijų, iš kurių daugiau kaip 60 proc. įgyvendintos audito metu), audito pabaigoje padarėme išvadą, kad ES fondų investicijų veiksmų programos valdymo ir kontrolės sistema ataskaitiniu laikotarpiu veiks, reikalingi tam tikri jos patobulinimai.

Atlikę išlaidų, deklaruotų EK, tinkamumo vertinimą, nustatėme netinkamų finansuoti išlaidų, o bendras klaidų lygis ataskaitiniu laikotarpiu EK deklaruotose išlaidose viršijo toleruotiną 2 proc. ribą. Lietuva, siekdama likutinį bendrą klaidos lygį sumažinti iki 2 proc. ribos, turėjo pritaikyti per 7 mln. Eur finansinę korekciją 2018-07-01–2019-06-30 deklaruotoms EK išlaidoms. Dėl nustatytų sisteminio pobūdžio valdymo ir kontrolės sistemos veikimo trūkumų ir bendro klaidos lygio pateikėme sąlyginę audito nuomonę.

Vykdydami šeštojo ataskaitinio laikotarpio (2019-07-01–2020-06-30) audito procedūras, detaliai įvertinome 158 mln. Eur vertės išlaidų tinkamumą. Iš viso per šį ataskaitinį laikotarpį EK deklaruota per 1,8 mlrd. Eur.

BIUDŽETO STEBĖSENA

2020 m. kovo mėn. paskelbtos išskirtinės aplinkybės

Išskirtinių aplinkybių laikotarpiu galima iš dalies neatsižvelgti į fiskalinių rodiklių nukrypimą, nes fiskalinės drausmės taisyklių taikymas laikinai susiaurintas. Finansų ministerija turi bent kartą per ketvirtį (iki kol bus atšauktos išskirtinės aplinkybės) viešai paskelbti atnaujintą ekonominės raidos scenarijų, dėl kurio tvirtinimo Valstybės kontrolė, atliekanti fiskalinės institucijos funkcijas, turi pateikti išvadą Seimui. Dėl šios priežasties 2020 m. patvirtinome keturis atnaujintus 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijus vietoj kasmet tvirtinamų dviejų.

Vidutiniu laikotarpiu projektuojamas ekonomikos atsigavimas, tačiau vidaus ir išorės rizikos išlieka

Rugsėjo mėn. atlikę Finansų ministerijos parengto 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą, išvadoje nurodėme, kad jis yra tinkamas valdžios sektoriui priskiriamams biudžetams rengti. Patvirtinome, kad ekonominės raidos scenarijus buvo nulemtas įvardytų prielaidų ir pagrįstas tuo metu aktualiais statistiniais duomenimis.

Ekonomikos augimą 2021–2022 m. labiausiai skatins galutinio vartojimo išlaidos. Projektuojama, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis ir toliau augs sparčiau nei kainos. Tačiau išlieka rizika, kad 2020 m. privataus vartojimo išlaidų kritimas gali būti didesnis. Taip pat dėl prastėjančių užsienio prekybos partnerių ekonominių rodiklių išlieka Lietuvos eksporto augimo sulėtėjimo vidutiniu laikotarpiu rizika.

Vyraujant neapibrėžtumui, 2020 m. fiskaliniai rodikliai rodė aukštą rizikos lygį

Siekiant švelninti ekonomikos susitraukimą, 2020 m. buvo taikomos COVID-19 plitimo sukeltų pasekmių mažinimo plano priemonės. Lietuvoje 2007–2019 m. vyravo prociklinė fiskalinė politika, tačiau, 2020 m. susitraukus ekonomikai ir išaugus valdžios sektoriaus deficitui, buvo vykdoma anticiklinė politika.

2021 m. biudžeto projekto vertinime nurodėme, kad valdžios sektoriaus deficitas 2020 ir 2021 m. gali siekti atitinkamai 8,9 ir 5,7 proc. BVP. Atsižvelgiant į susiaurintą fiskalinės drausmės taisyklių taikymą, *ex-ante* vertinimu, 2021 m. valdžios sektoriaus biudžetai sudaryti laikantis Konstituciniame įstatyme nustatytų fiskalinės drausmės taisyklių.

Sparčiai augant valdžios sektoriaus skolai, svarbu numatyti jos mažinimo kryptį ateityje

2020 m. Vyriausybė sparčiai didino valdžios sektoriaus skolos lygį, įgyvendindama COVID-19 plano ir kitas priemones. Projektavome, kad skola lyginant su 2019 m. augs ir 2020 m. gali siekti 47,2 proc. BVP, o 2021 m. augti toliau ir sudaryti 50,7 proc. BVP. 2020 m. I ketv. duomenimis skolos ir BVP santykis siekia 46,3 proc. Pagal labiausiai tikėtiną (arba bazinį) scenarijų, prognozuojant ekonomikos atsigavimą 2021 m., valdžios sektoriaus skola toliau augs ir 2025 m. gali sudaryti 54,5 proc. BVP.

Pirmą kartą atlikome savivaldybių *ex-post* fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi vertinimą

Atlikę savivaldybių 2019 m. *ex-post* ir 2020 m. *ex-ante* fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi vertinimą, nustatėme, kad visos savivaldybės laikėsi valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų taisyklių. Faktinis fiskalinės drausmės taisyklių laikymasis savivaldybėms yra svarbus siekiant išlaikyti dotacijas bendrai finansuojamiems projektams iš ES struktūrinių fondų lėšų bei vykdyti investicinius projektus skolintomis lėšomis. Savivaldybėms priminėme, kokie rodikliai yra svarbiausi planuojantis balanso įvertį ir vėliau vykdant biudžetą.

Įvertinome Lietuvos valdžios sektoriaus fiskalinį multiplikatorių vidutiniu laikotarpiu

Atlikta analizė parodė, kad Lietuvos valdžios sektoriaus fiskalinis multiplikatorius gali būti mažesnis nei 1. Tai rodo, kad, valdžios sektoriaus vartojimo išlaidas ir investicijas padidinus 1 proc., BVP gali padidėti mažiau nei 1 proc. Todėl, siekiant skatinti ekonomiką, svarbu atsakingai planuoti valdžios sektoriaus vartojimo išlaidas ir investicijas.

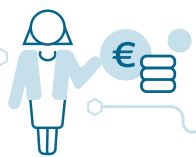

4

parengti atnaujinti 2020–2023 m. ekonominės raidos scenarijai

8,9 % BVP

prognozuotas valdžios sektoriaus deficitas, 2021 m. – 5,7 proc. BVP

46,3 % BVP

skolos ir BVP santykis, 2021 m. – 50,7 proc. BVP

54,5 % BVP

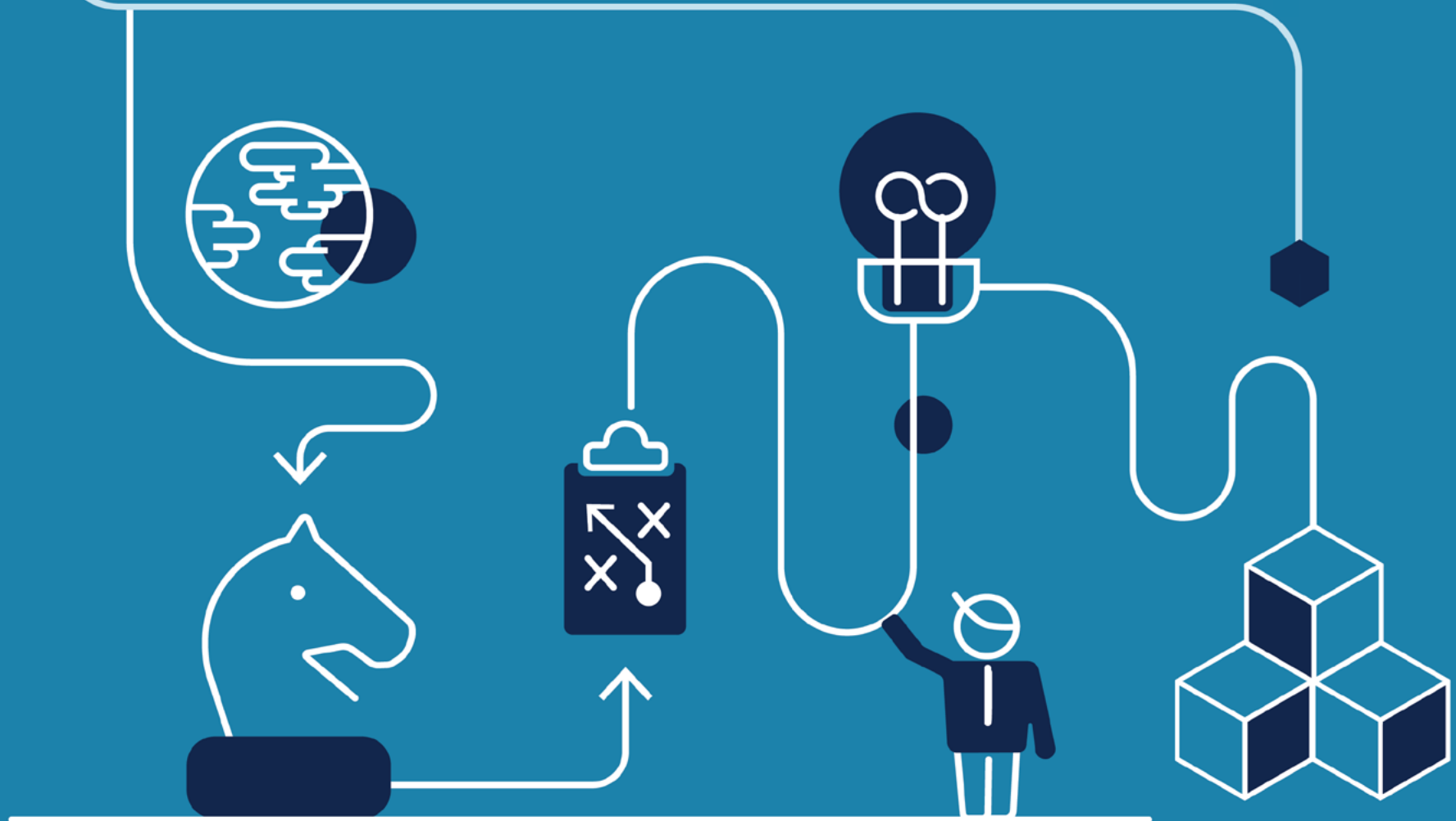
tikėtinas skolos ir BVP santykis 2025 m.

STRATEGIJA 2020

Poveikis

Kokybė

Skaida

Poveikis

Siekiamo didinti institucijos kuriamą naudą visuomenei

Siekdami viešojo sektoriaus problemas vertinti sistemiškai, atnaujinome valstybinių auditų planavimo ir atrankos sistemą. Viešojo sektoriaus sričių rizikoms vertinti sukūrėme rodiklių sistemą (žemėlapi). Audituoti pasirenkame kryptis, kurios reikalauja reikšmingo pokyčio viešajame sektoriuje.

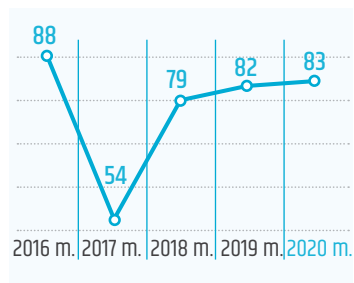
Tobulinome rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną, atsisakėme įgyvendinimo terminų pratęsimo, atvėrėme stebėsenos rezultatus visuomenei, kas pusmetį pradėjome teikti rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitas Seimo Audito komitetui. Aktyviau bendradarbiaujame su audituojamaisiais rekomendacijų formulavimo ir jų įgyvendinimo metu, nes siekiame bendro tikslo – laiku priimtų sprendimų, kuriančių pamatuojamą poveikį audituotoje srityje.

Ėmėmės vertinti auditų įtaką pokyčiams viešajame sektoriuje, pagal patvirtintą valstybinio audito poveikio vertinimo metodiką. Audito rekomendacijas pripažįstame įgyvendintomis tik tada, kai įvyksta realus ir rodikliais pamatuojamas pokytis.

Siekdami teikti aktualias ir objektyvias išvagas apie viešojo sektoriaus problemas, į savo planus įtraukėme naujus, sparčiau atliekamus produktus – vertinimus. Tai mums leidžia sprendimams reikalingus duomenis ir galimus sprendimo būdus pateikti aktuoliu laiku.

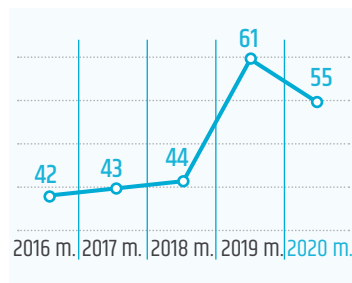
REKOMENDACIJŲ, KURIŲ ĮGYVENDINIMAS PRISIDĖJO PRIE TEIGIAMŲ VIEŠOJO SEKTORIAUS POKYČIŲ, DALIS PROC.

≥80 proc.

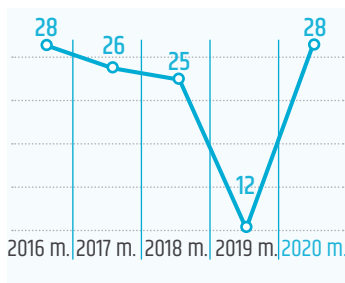
VALSTYBINIAI AUDITAI, TIESIOGIAI SUSIJĘ SU AAI STRATEGINIAIS TIKSLAIS PROC.

≥40 proc.

REKOMENDACIJŲ DALIS, ĮGYVENDINTA PER TERMINĄ, SUTARTĄ SU AUDITUOJAMU SUBJEKTU PROC.

≥25 proc.

NAUDINGI

VERTINAME AUDITO REKOMENDACIJŲ SUKURTĄ POKYTĮ, TIESIOGINĘ IR NETIESIOGINĘ NAUDĄ VISOSE VIEŠOJO SEKTORIAUS SRITYSE

Per penkerius metus įgyvendinta 1610 Valstybės kontrolės rekomendacijų

PRISIDAME NE TIK PRIE LIETUVOS, BET IR KITŲ EUROPOS ŠALIŲ TEIGIAMŲ POKYČIŲ

Pirmininkaujame Europos aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (EUROSAI) Savivaldybių audito darbo grupei

PRISIDAME PRIE AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMOS ŠALYJE

Kasmet atliekame savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų (SKAT) atliktų auditų išorinę peržiūrą

VYKDOME PRIEMONES, SKIRTAS VIEŠOJO SEKTORIAUS VALDYMUI, IŠORĖS IR VIDAUS AUDITO KOKYBEI GERINTI

Tęsiame bendradarbiavimą su auditoriais, atliekančiais auditus viešajame sektoriuje

Kokybė

Sau keliame aukščiausius kokybės reikalavimus

Siekdami, kad valstybinių auditų kokybės užtikrinimo sistema būtų veiksminga, tobulinome kokybės užtikrinimo procesą ir parengėme naują Valstybinių auditų kokybės užtikrinimo vadovą. Taikomos procedūros padeda užtikrinti atliekamų valstybinių auditų kokybę ir atitiktį taikomiems standartams ir aukščiausiųjų auditų institucijų gerajai praktikai.

Įdiegę kokybės vadybos sistemą, kasmet vertiname institucijos veiklos procesų brandą pagal ISO9001:2015 reikalavimus. Penkerius metus vykdomų priemonių efektyvumą patvirtino kasmet augantis procesų brandos lygis. ISO auditoriai atlikę priežiūros auditą pažymėjo, kad nuo 2015 m. institucijos kokybės vadybos sistema yra tapusi organizacijos kultūros dalimi.

Kad valstybinių auditų kokybė išliktų aukšta, apsisibrėžėme kuriamų paslaugų ir produktų sąrašą, kuris naudojamas pasirenkant darbų apimtis ir išgryninant veiklos kryptis, atnaujinome audito ataskaitos ir išvados formą, kad jos būtų lengviau suprantamos skaitytojams.

Efektyvių darbo atlikimo ir valdymo metodų sėkmę rodo apklausų, kurios vykdomos po kiekvieno audito, rezultatai – audito subjektų vertinamas

valstybinio audito kokybės balas penktus metus išlieka stabiliai aukštas (8,5 iš 10), o auditorių etiškas bendravimas ir bendradarbiavimas kasmet vertinamas aukščiau nei 9 balais (iš 10).

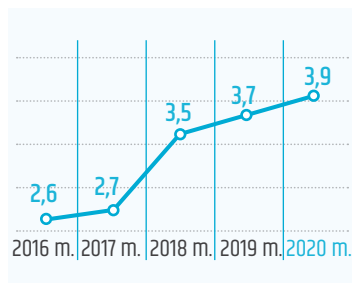
Tai rodo, kad puoselėjamos profesionalumo, atsakingumo, novatoriškumo ir bendradarbiavimo vertybės padeda siekti geresnių rezultatų.

Pradėję vertinti darbuotojų įsitraukimą pamatėme, kad dėmesys, skirtas organizacinei kultūrai, darbuotojų aplinkai ir darbo sąlygų gerinimui, profesiniam žmonių tobulėjimui, pagerino darbuotojų emocinę savijautą.

Mūsų atlikti darbai ir surinkti įrodymai naudojami vertinant šalies ekonominius, socialinius aspektus ir Lietuvos pažangą. Parengtoje Europos Komisijos ataskaitoje Lietuvai cituojami Valstybės kontrolės atliktų auditų rezultatai: išmaniosios administravimo sistemos (i.MAS), „Rail Baltica“, atvirųjų viešojo sektoriaus duomenų ir kitų auditų ataskaitos. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPD) rengiamoje apžvalgoje pristatomas aukščiausiosios audito institucijos vaidmuo, vertinant savivaldybių skolą ir jos įtaką viešiesiems finansams.

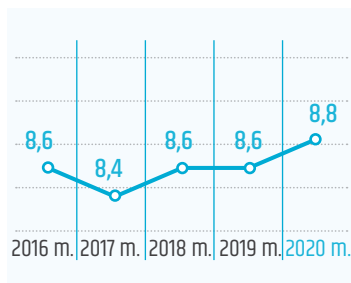
PROCESŲ BRANDOS LYGIS

≥4

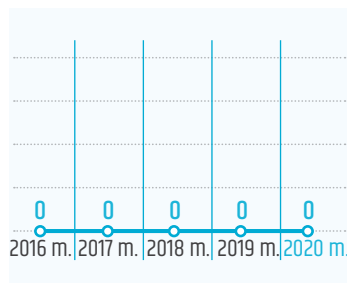
VALSTYBINIŲ AUDITŲ KOKYBĖS INDEKSAS

≥8,8

TARNYBINĖS ETIKOS PAŽEIDIMAI

0

VERTINAMI

INSTITUCIJOS DARBO KOKYBĘ RODO TARPTAUTINIAI VERTINIMAI

Valstybinio audito procesą užsienio ekspertai įvertino, kaip atitinkantį tarptautinius standartus

LIETUVOS VALSTYBINIAI AUDITORIAI IŠRINKTI ATLIKTI TARPTAUTINĖS AUKŠČIAUSIŲJŲ AUDITO INSTITUCIJŲ ORGANIZACIJOS (INTOSAI) IŠORĖS AUDITĄ

Lietuvos auditorių patirtį vertina tarptautinė auditorių bendruomenė

MŪSŲ GEBĖJIMUS VERTINA IR UŽSIENIO KOLEGOS

Lietuvos AAI pakviesta įvertinti Suomijos AAI audito planavimą ir procesus bei bendradarbiavimą su suinteresuotosiomis šalimis

Sklaida

Siekis būti atpažįstamais, veiklos rezultatus pristatyti paprastai, solidžiai ir patraukliai – pasiteisino

Suprasdami, kokia svarbi yra nuosekli ir tikslinga komunikacija, sukūrėme reputacijos valdymo politiką, kurioje dera mūsų institucijos vertybės, profesinė praktika ir suinteresuotų šalių lūkesčių valdymas. Dėmesys vidinei ir išorinei komunikacijai, modernių komunikacijos būdų taikymas padėjo užtikrinti Valstybės kontrolės kaip aukščiausiosios audito institucijos žinomumą, o pasitikėjimas Valstybės kontrolės institucija strategijos įgyvendinimo laikotarpiu išaugo 6 proc. punktais.

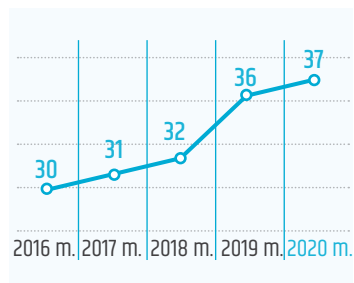
Siekdami atkreipti dėmesį į svarbiausias auditų metų stebimas problemas, nuo 2017 m. rengėme konferenciją SIGNALS. Tai erdvė, kur kartu su tarptautinėmis organizacijomis, ES ir nacionalinėmis institucijomis, akademinė bendruomenė, verslo ir visuomeninėmis organizacijomis bei plačiąja visuomene diskutavome

apie svarbiausius iššūkius, su kuriais susiduria viešasis sektorius ir kuriuos būtina spręsti. Pirmąją SIGNALS konferenciją pradėję su 450 dalyvių, 2020 m. džiaugėmės sulaukę per 1000 klausytojų.

Valstybės kontrolės interneto svetainėje atvėrėme valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo duomenis ir sukūrėme galimybę visuomenei stebėti, kaip konkrečios institucijos vykdo joms pateiktas rekomendacijas, ar tinkamai ir laiku įgyvendina pasirinktas priemones.

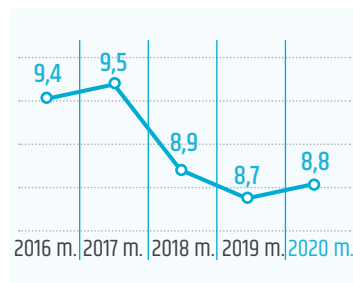
PASITIKĖJIMAS VALSTYBĖS KONTROLE PROC.

≥40 proc.

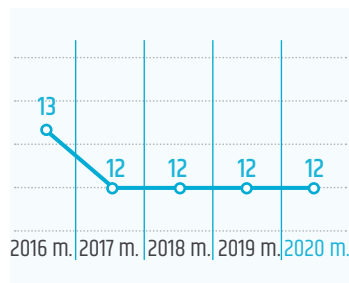
BENDRAVIMO IR BENDRADARBIAVIMO SU AUDITUOJAMAJAIS SUBJEKTAIS BALAS

≥9

VALSTYBĖS KONTROLĖS ŽINOMUMO REITINGAS

<10 vieta

ATPAŽĪSTAMI

VALSTYBĖS KONTROLĖS VIZUALINIS IDENTITETAS TAPO ATPAŽĪSTAMAS

Sukurta Valstybės kontrolės stiliaus knyga

STIPRINAMAS PASITIKĖJIMAS INSTITUCIJA

Paskirtas vadovybės atstovas reputacijai

SKATINAME VIEŠOJO SEKTORIAUS INSTITUCIJAS IR PILIEČIUS DOMĖTIS ATLIKTŲ AUDITŲ REZULTATAIS

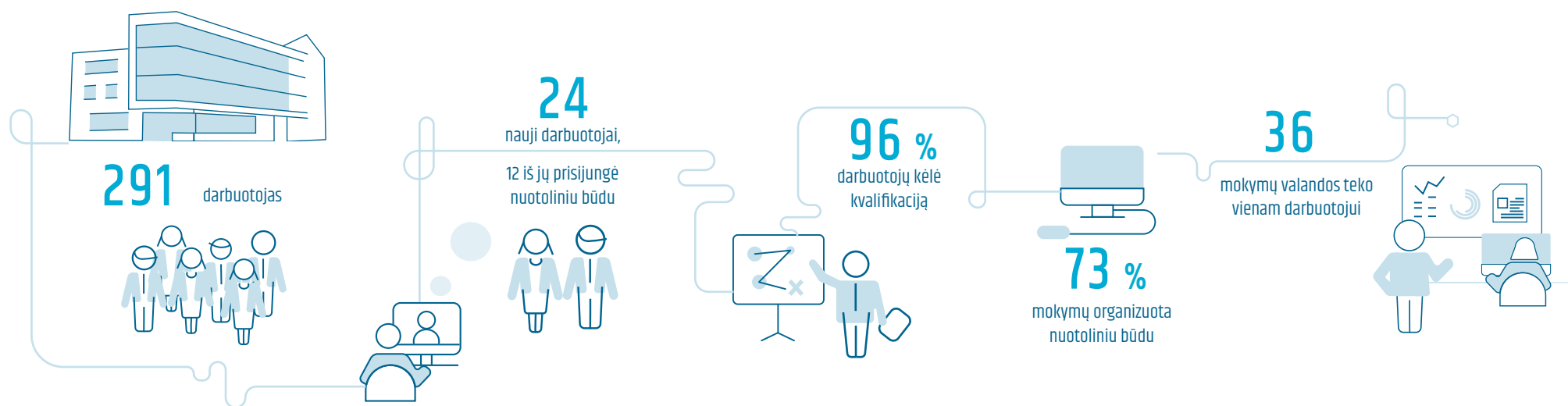

Parengtos valstybinio audito ir kitų produktų ar veiklų etapų rezultatų viešinimo gairės

AAI komanda

Koronaviruso (COVID-19) ligos sukelta pandemija parodė, kad mūsų komanda sugebėjo palaikyti ir užtikrinti visų darbo grupių bendravimą, suburti darbuotojus ir įžiebtį darbingą nuotaiką, išvelgti galimybes šioje nestandartinėje situacijoje. Pandemijos laikotarpiu sugebėjome ne tik tęsti suplanuotus darbus, bet ir į komandą pasikviesti naujų, talentingų, iniciatyvių darbuotojų. Patobulinome kandidatų vertinimo ir atrankos metodus, suteikėme galimybę studentams, gerai atlikusiems praktiką institucijoje, tęsti darbus mūsų komandoje. 2020 m. nauji darbuotojai prie aukščiausiosios audito institucijos komandos prisijungė nuotoliniu būdu. Nuotolinis mokymasis ir tarptautiniai renginiai antroje metų pusėje įgavo pagreitį. Paskaitas galėjome stebėti ne tik tiesiogiai, bet ir vėliau, kiekvienam patogiu metu. Tai paskatino darbuotojus aktyviau kelti kvalifikaciją.

Sunkiomis sąlygomis valstybei ir pasauliui, mūsų komandos atsakomybės vertybė atsiskleidė darbuotojų asmeninėse iniciatyvose: prasidėjus karantinui, prie savanoriškos pagalbos kitiems prisijungė ne vienas mūsų. Taikydami numatytas saugos priemones, išlikome darbingi, nepaisant aplinkybių.

FINANSINIAI DUOMENYS

Finansiniai duomenys

SKIRTAS BIUDŽETAS	9,6 mln. Eur
PANAUDOTA ASIGNAVIMŲ IŠ JŲ	9,2 mln. Eur
DARBO UŽMOKESTIS IR SOC. DRAUDIMAS	90,89%
ILGALAIKIS TURTAS	1,30%
KOMUNALINĖS IŠLAIDOS	0,86%
TRANSPORTO IŠLAIKYMAS	0,12%
KOMANDIRUOTĖS	0,09%

AUDITORIAUS IŠVADA: 2020 M. VALSTYBĖS KONTROLĖS FINANSINĖS ATASKAITOS VISAI REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGAI PATEIKIA ĮSTAIGOS 2020 M. GRUODŽIO 31 D. FINANSINĘ BŪKLĘ BEI TADA PASIBAIGUSIŲ METŲ VEIKLOS FINANSINIUS REZULTATUS IR PINIGŲ SRAUTUS PAGAL VSAFAS.

